

عملیاتهای نیروهای مسلح شاهنشاهی

عملیات بازپس گیری جزایر سه گانه ایران در خلیج فارس

قابل توجه بازدید کنندگان گرامی: بعثت کثرت مطالب در آرشیو ما، این بخش هرچندگاه یکبار تکمیل و تصحیح میگردد. لطفا مجدداً از این بخش در ماههای آینده دیدن فرمائید. آخرین تغییر در تاریخ: 19/5/2005

از سال ۱۸۸۰ به بعد اختلاف نظر میان بریتانیا و ایران بر سر سیادت بر چهار جزیره کوچک تنب بزرگ و کوچ، ابوموسی و سیری که همگی در تنگه هرمز و در نیمه راه سواحل ایران و عربی قرار دارند، بروز کرد. تا آنزمان این جزایر عموماً متعلق به ایران بودند و در رابطه با آنها اختلافی وجود نداشت. با این حال در سالهای بعد چون در این زمان اهمیت سوق الجیشی این جزایر بر انگلیس مشخص شد، دولت بریتانیا منکر حقوق ایران نسبت به جزایر ایرانی مذکور گردید و با گسیل نیروهای خود اقدام به اشغال جزایر میکند. دولت ایران نسبت به اشغال جزایر تنب بزرگ و کوچ و ابوموسی توسط بریتانیا اعتراض کرد و دولت‌های بعدی ایران نیز بطور مداوم نسبت به این امر اعتراض کردند.

انگلیس ها بعد از آنکه در سال ۱۹۲۱ اقدام به تجزیه راس الخیمه از شارجه کردند، تنب ها را به راس الخیمه و ابوموسی را جزو شارجه (بخشی از امارات متحد عربی فعلی) که تحت الحمایه آن بودند واگذار کرد. اما دولت ایران همواره اختلاف خود را بر سر این جزایر با انگلستان میدانست و یک بار نیز در زمان سلطنت رضاشاه بزرگ که قوای مسلح ایران به آن جزایر رفتند لیکن در آنموقع دولت انگلیس اطمینان داد که این مشکل را حل خواهد کرد و قبل از فیصله یافتن کامل آن، مانع از برافراشته شدن پرچم یکی از طرفین در جزایر خواهد شد.

موقعیت جغرافیائی و استراتژیک جزایر:

اهمیت خلیج فارس از نقطه نظر جغرافیائی بعثت ارتباط آن با اقیانوس هند از طریق تنگه هرمز است که این سه جزیره در آن قرار گرفته اند. این جزایر در جنوبی ترین نقطه خلیج فارس در تنگه هرمز واقع شده اند. تنب بزرگ با نزدیکترین ساحل ایران (جزیره قشم) در حدود ۱۵ مایل فاصله دارد در حالیکه فاصله راس الخیمه تا این جزیره حدود ۴۳ مایل میباشد. تنب کوچک در در فاصله ۷/۵ مایلی غرب جزیره تنب بزرگ قرار داشته و فاصله آن با نزدیکترین ساحل ایران (بندر لنگه) ۲۳ مایل است. تنب کوچک تقریباً فاقد سکنه بود. سکنه تنب بزرگ در زمان بازپس گیری حدود ۳۰۰ نفر بوده و جمعیت ابوموسی نیز از ۷۰۰ نفر تجاوز نمیکرد. ابوموسی که بزرگتر از تنب ها و شاید دو برابر تنب بزرگ است از ایران ۶۰ مایل فاصله دارد و علاوه بر داشتن ذخایر نفتی دارای خاک سرخ است که امتیاز آنرا یک کمپانی انگلیسی دارا بود. امروز که دو سوم نفت مورد نیاز صنایع اروپای غربی باید از تنگه هرمز بگذرد اهمیت این جزایر بیش از پیش روشن میشود و کافیتست که یک دولت نااهل و یا دسته ای بر این جزایر دست یابند و راه صدور نفت را از خلیج فارس بخارج ببندند. بنابر این سه جزیره مزبور بیش از هر چیز از لحاظ استراتژیکی و نظامی دارای اهمیت هستند.

زمینه آزاد سازی جزایر و شرح وقایع قبل از آن:

همانطور که در بالا ذکر گردید دولت ایران یکبار در زمان سلطنت رضاشاه بزرگ با ارسال قوای نظامی به آن جزایر قصد آزادسازی جزایر را داشتند که در آنموقع دولت انگلیس اطمینان داد که این مشکل را حل خواهد کرد و با بروز جنگ جهانی دوم این اقدام ایران بی نتیجه ماند. در سال ۱۳۴۷ دولت بریتانیا اعلام کرد که تا سال ۱۳۵۰ نیروهای خود را از خلیج فارس بیرون خواهد برد. از این تاریخ مذاکرات بین دولت شاهنشاهی ایران و بریتانیا در مورد جزایر مذکور بطور جدی آغاز شد و بمدت ۳ سال ادامه داشت.

درگیری های تبلیغاتی ایران و انگلیس در رسانه های گروهی قبل از آغاز عملیات آزادسازی جزایر سه گانه در ماههای قبل از آن وجود داشت. طی این مدت دولت ایران شروع به اعمال فشار به بریتانیا نمود و حتی شاهنشاه آریامهر اعلام نمودند که برای اعاده حاکمیت ایران بر جزایر سه گانه در صورت لزوم به زور متوسل خواهد شد. حتی جهت قوت بخشیدن هرچه بیشتر بر این تهدید، به نیروهای مسلح شاهنشاهی دستور داده شد که به هواپیماهای بریتانیا که بر فراز ناوگان دریایی ایران به ویژه در اطراف جزایر سه گانه پرواز کرده بودند، آتش گشوده شود.

در تاریخ ۱۳۵۰/۲/۱۹ بدنبال پرواز هواپیماهای انگلیس و انجام عملیات تهدیدگرانه آنها برفراز ناوهای نیروی دریایی شاهنشاهی، دولت ایران شدیداً به انگلیس اخطار نمود که در صورت ادامه تحریکات هوایی در خلیج فارس ناوهای جنگی ایران به هواپیماهای مزاحم انگلیس شلیک خواهند نمود. انگلستان در مقابل اعلام نمود که این هواپیماها مسلح نبوده اند ولی توضیح نداد که هدف آن کشور از انجام این عملیات خصمانه چه بوده است.

شرح عملیات:

در ساعت ۶/۱۵ بامداد روز ۹ آذر ۱۳۵۰ (۳۰ نوامبر ۱۹۷۱) یک روز قبل از ترك قوای انگلیس از خلیج فارس، یگان های نیروی دریایی شاهنشاهی در سه جزیره تنگه هرمز (تنب بزرگ و تنب کوچک و ابوموسی) پیاده شدند و با بازگرداندن آنها به آغوش میهن، بدوران تسلط استعماری هشتاد ساله قوای انگلیس بر این سه جزیره پایان دادند.

اولین پرچم ایران پس از گذشت کمتر از ۳۵ دقیقه از آغاز اجرای عملیات بر اولین جزیره برافراشته شد، و در راس ساعت ۸ در هر سه جزیره پرچم ارتش شاهنشاهی همراه با شلیک ۲۱ تیر توپ افراشته گردید.

تصرف ابوموسی:

در جزیره ابوموسی نیروی پیاده شونده وابسته به گردان کرانه ای در راس ساعت ۶/۱۵ بوسیله يك فروند هواناو BH-1 در قسمت غربی جزیره پیاده شده و بلافاصله بسوی نقاط حساس پیشروی کردند و در ساعت ۶/۵۰ کلیه نقاط حساس و ارتفاعات اشغال شد. افسران و درجه داران و سربازان ایرانی به محض پیاده شدن در جزیره ابوموسی بلافاصله پرچم شاهنشاهی را بر بالای کوه حلوا که مرتفع ترین نقطه ابوموسی است برافراشتند. در حین اجرای عملیات يك فروند هلی کوپتر Bell-205 از بالا دیدبانی نقاط جزیره را بعهده داشت. در راس ساعت ۶/۳۰ هواپیماهای شکاری نیروی هوایی شاهنشاهی برای پشتیبانی از نیروهای عمل کننده، بر روی جزیره نمایان شدند. در ساعت ۷/۱۵ دریا دار عطائی جهت ملاقات با شیخ صقر از شارجه، به جزیره عزیمت کرد و ساعت ۷/۳۰ بلافاصله در منطقه ملاقات، چوپ پرچم ایران برافراشته شد.

تصرف جزیره تنب بزرگ:

در جزیره تنب بزرگ بدوا در ساعت ۶ هلی کوپترهای نیروی دریائی اعلامیه مبنی بر عدم مقاومت روی دهکده و ساختمان شرطه پخش کردند و در ساعت ۶/۱۵ پنج فروند هواناو "SRN-6" در سه کرانه شمالی و جنوب شرقی و جنوب غربی دستجات کماندو و گروهان کرانه ای را پیاده نمودند. عملیات در این سه کرانه به ترتیب توسط ناو کهنموئی و ناوچه پروین و ناو میلانیان و يك فروند از هلی کوپترهای رزمی پشتیبانی میشد و در ساعت ۶/۳۵ جت های نیروی هوائی شاهنشاهی نیز روی جزیره ظاهر شدند.

یکی از هاورکرافت ها حامل کماندوها از شمال جزیره و ۴ فروند از دو نقطه جنوب شرقی و غربی جزیره يك با پیاده کردن از هواناو در ۴ گروه به سمت ارتفاعات دو جزیره پیشروی میکنند و ر ابتدا با هیچگونه مقاومتی برخورد نمیکنند تا اینکه گروهی به فرماندهی سروان پیاده سوزنچی به مقابل مدرسه و پایگاه شرط جزیره میرسند. در این زمان یکی از افراد بدون اسلحه قبلا به پاسگاه اعزام میشود که شرطه ها تسلیم گردند. دو نفر از شرطه ها از پاسگاه بدون اسلحه بیرون میآیند و همین که سروان سوزنچی فرمانده گروهان و مهنای یکم حبیب الله کهریری، بیسیم کار گروهان و دو نفر ناوی آیت الله خانی و علی قربان روزبهانی آنها را دیده و در پوشش سایر افراد گروه که درازکش کرده بودند بسمت پاسگاه میروند در ۸ قدمی درب پاسگاه از داخل پاسگاه با مسلسل ۲۱ تیر به آنها تیراندازی میشود و در نتیجه سروان پیاده سوزنچی و مهنای یکم حبیب الله کهریری و ناوی آیت الله خانی شهید و ناوی وظیفه علی قربان روزبهانی از ناحیه پشت سر در حالی که درازکش کرده بود مجروح میگردد. در این موقع سربازان نیز به تیراندازی شرطه ها جواب میدهند و در نتیجه ۴ نفر شرطه کشته میشوند و ۵ نفر مجروح شدند. در این حال به گروه دوم به سرپرستی ستوان یکم مشرقی که در سمت راست گروه اول حرکت میکرد دستور داده میشود بطرف چپ تغییر مسیر داده و برای کمک به گروه یکم بسمت پاسگاه پیشروی نمایند. از نقاط مختلف خانه های دهکده نیز تیراندازی های تک تک بسوی نیروهای ایرانی میشود که منجر به تلفاتی نگردد. برای کمک به این دو گروه دستور داده شد هلیکوپتر حامل مسلسل بلند شود و با تهدید پاسگاه را وادار به تسلیم کند (البته بعلت نزدیک بودن نفرات خودی نیروهای ایران نمیتوانستند از مسلسل هلیکوپتر استفاده کنند).

در این هنگام والاگهر ناوسروان شفیق با ناخدا سوم خزعل توسط هلی کوپتر از جزیره ابوموسی به تنب آمده با استفاده از دیواره ساختمان و شهامت بی نظیر والاگهر شفیق و ناخدا خزعل به پشت پاسگاه خزیده و از درب عقب پاسگاه وارد میشوند و افراد پاسگاه را که دائما تیراندازی میکردند وادار به تسلیم مینمایند.

پس از سقوط پاسگاه با احترام نظامی پرچم ایران در مقابل پاسگاه و مدرسه نیز برافراشته شد و ضمن پزیشک و مامورین بهداری زخمی شدگان را بوسیله برانکار و انجم کمک های اولیه با هلیکوپتر به بیمارستان شیروخورشید سرخ بندر لنگه اعزام میدارند. پس از سقوط پاسگاه نیروهای ایرانی تمامی سلاحهای موجود در خانه های مردم را نیز جمع آوری نمودند و بدین صورت تصرف جزیره تنب بزرگ کامل گشت.

لازم به یادآوریست در کلیه عملیات تصرف جزایر سه گانه که در حدود ۲ ساعت بطول انجامید به هیچیک از اهالی آسیب جانی و مالی نرسید ولی دو افسر و يك سرباز نیروی دریائی ایران در حال انجام وظیفه ملی خویش به شهادت رسیدند.

در ساعت ۱۰ صبح دریا دار حبیب الهی و عکاسان و فیلمبرداران وارد جزیره گردیدند و اندکی پس از اتمام عملیات امیرعباس هویدا نخست وزیر وقت طی نطقی بازگشت جزایر ایرانی را به آغوش میهن اعلام نمود.

ارشد ترین افسر عملیات تصرف جزیره تنب بزرگ سرهنگ صولتی بود.

در جریان تصرف جزایر در جزیره تنب بزرگ ۱ افسر ۱ مهنای و ۱ سرباز نیروی دریایی شاهنشاهی بشهادت رسیدند و ۱ نفر دیگر نیز زخمی گردید. شهدای این عملیات عبارت اند از: سروان رضا سوزنچی کاشانی، مهنای یکم حبیب سولکی کهریری و ناوی آیت الله خانی.